

Urša Raukar: ‘Treba se samo prisjetiti riječi Thomasa Manna - ako fašizam ikada dođe u Ameriku, doći će u ime slobode’

Razgovor o kulturi kao javnom dobru, političkom licemjerju i granicama koje se ne smiju prijeći

Poslušajte ovaj članak · 39:26 min

Poklonite članak

3

Sve počinje zbog jedne pjesmice i njezinog 'stiha' pa se ide s manipulacijom i iskrivljavanjem povijesti da nas je ta pjesmica nosila u Domovinskom ratu, da je to bio pozdrav Domovinskog rata... Što naravno nije istina, ali posljedice toga kako ga oni žele nazvati 'stiha' su agresija koja se širi ulicama naših gradova

Uršu Raukar-Gamulin praktički pratim cijelu karijeru, još kad je 1983. kao netom završena studentica ušla u angažman **Zagrebačkog kazališta mladih**. Nije ova rasna, autentična glumica nikad bila od onih zvjezdica koje brzopotezno isproduciraju pa ih poslije puste da zgasnu i zaborave ih.

Urša se mukotrпно borila i dosljednim radom postupno otvarala raskoš svog umijeća. Još dok nismo pravo ni znali za **Almodóvara**, ona je pred nama rađala galeriju almodovarovskih žena. Umjetnička borbenost frapantno se preslikava i ide ruku pod ruku s njezinom društvenom borbom. Od studentskih dana je na ulicama u potrazi za društvenom pravdom. Nije stoga čudno da ju je put odveo i u profesionalnu politiku.

TELEGRAM: Praktički ste jedini koji ste sa saborske govornice progovorili o novom velikom međunarodnom uspjehu filma “Fiume o morte!” Igora Bezinovića i njegovom značaju za našu kulturu. Je li poražavajuće zapravo da ste usamljeni u tome?

RAUKAR-GAMULIN: Pa s jedne strane mislim da je logično da sam to ja jer dolazim iz tog polja, dolazim iz kulture, više iz kazališta, ali to je ipak sve jedna grupacija, jedno zajedničko djelovanje i logično je da onda to i pratim i bavim se time. Ali, s druge strane mislim da ono što jest poražavajuće, rekla bih da podosta ljudi, ne samo u Saboru, naprosto promaknu takvi veliki hrvatski uspjesi.

I to je sasvim sigurno jedan od razloga zbog čega ljudi ne razumiju dovoljno koliko je financiranje kulture ulaganje, a ne trošak. Financijski je dokazano da kultura vraća u proračun najmanje jedan na jedan uloženi euro, a ima područja kao što je

film i do šest eura. Znači, to je čak i financijski dobitak, ali ono što je nemjerljiv dobitak jest onaj društveni i naravno kulturni.

Nas kultura upisuje u svjetsku mapu, nas kultura predstavlja u najboljem svjetlu, ništa manje nego sport, dapače, a kultura je sasvim sigurno i ono što je bila poruka **Igora Bezinovića** da je upravo kultura, oružje i alat za borbu za neko naše bolje sutra.

TELEGRAM: Dragocjeno je što Bezinović, ni u trenucima takvih velikih slavlja i prošlog ljeta u Puli i sad u Berlinu, nije propustio održati zabrinute društvene govore o porastu fašizma i militarizma u Hrvatskoj i u svijetu.

RAUKAR-GAMULIN: Da, Igor Bezinović je uvijek aktivan građanin, osim što je veliki umjetnik i radi svoje filmove i djeluje na način da ga se tiče trenutak u kojem živimo, uvijek ima potrebu i progovoriti o tome što se događa u društvu, kako u hrvatskom, tako i svjetskom. I on je ta vrsta autora koji je društveno zabrinut.

TELEGRAM: Nama se događa u javnosti, čak izravno iz redova institucija zakonodavne i izvršne vlasti, da se lakonski folklorizira taj fašizam 2.0. Koliko je to opasno i kako se tome adekvatno suprotstaviti a da nema notu borbe protiv vjetrenjača?

RAUKAR-GAMULIN: Ono što je zabrinjavajuće, a meni osobno i poražavajuće, jest da nema toga što nećemo upotrijebiti da dobijemo bilo kakve političke ili politikantske poene. Naravno da u polju politike postoje borbe, nadmetanja, između ideologija, između programa, između različitih politika do rejtinga stranaka. I borba, argumentirana rasprava, smisao je bavljenja u tom polju. Međutim, mislim da postoji jedna granica preko koje se ne može ići, a onda ako razgovaramo o polju politike onda sasvim sigurno te granice omeđuju Ustav Republike Hrvatske i zakoni Republike Hrvatske.

I mislim da nitko, ali baš nitko, nema pravo kršiti Ustav za političke poene. Zbog toga smatram da je ta situacija zabrinjavajuća jer sve počinje zbog jedne pjesmice i njezinog “stiha” pa se ide s manipulacijom i iskrivljavanjem povijesti da nas je ta pjesmica nosila u Domovinskom ratu, da je to bio pozdrav svih u Domovinskom ratu.

Što naravno nije istina: niti je to bio pozdrav Domovinskog rata, niti je to bila jedina pjesmica Domovinskog rata, ali posljedice toga kako ga oni žele nazvati “stiha” su agresija koja se širi ulicama naših gradova. I to je ono što je opasno, naročito i u kontekstu svjetskih i geopolitičkih događanja. I samo se prisjetimo Thomasa Manna koji je rekao: “Ako fašizam ikada dođe u Ameriku, doći će u ime slobode”.

MARKO MIŠČEVIĆ

TELEGRAM: I došao je.

RAUKAR-GAMULIN: Tako je. Evo baš sam čitala jedan članak iz The Atlantica, autora **Jonathana Raucha**. On priznaje da se dugo skanjivao nazvati tu situaciju

fašizmom, ali sad kaže da u postupcima predsjednika Trumpa prepoznaje sve odlike fašizma.

TELEGRAM: Vama ova bagra crnokošuljaška još nije dolazila pod prozor?

RAUKAR-GAMULIN: Ne, ne, nisu došli. Dajem punu podršku **Daliji Orešković** i **Anki Mrak-Taritaš**, naravno i **Tomislavu Tomaševiću**, i **Ivani Marković** kojoj su došli u Supetru... Zanimljivo je da među onima koje oni napadaju pretežu žene. To je ta "hrabra" ekipa. Jedna mala grupica koja daje puno posla hrvatskoj policiji. A oni nisu ništa.

Oni su naprosto neki marginalci koji su sad našli svojih pet minuta. Žalosno je da se mora trpjeti jednu tako besmisleni ekipu i da oni maltretiraju ljude i njihove susjede. To nije politika, to nije građanski angažman, to je agresija i nasilje. Nadam se da će se naći načina da se te stvari zaustave.

TELEGRAM: Govoreći o pjesmama, vi ste s kolegicama Almom

Pricom, Anjom Šovagović, Barbarom Nolom, Doris Šarić

Kukuljicom, Brankom Cvitković i Suzanom Nikolić početkom 1992. snimili "Čekam te", prekrasnu obradu antiratne ljubavne pjesme "Lili Marlene". U plemenitoj akciji obilazili ste tada ranjenike u pozadini i davali im nadu. No, opskurno paramilitarno desnilo taj vaš angažman podložilo je i eksploatiralo u mračnim ustašoidnim montažama. Jeste li ikada pokušali tražiti sudsku zabranu tih njihovih zloupotreba?

RAUKAR-GAMULIN: Ne, niti jednoj od nas koje smo u tome bile zajedno nije to palo na pamet. Jedna je to od tih akcija koje svako toliko izvlače kao dokaz, baš protiv mene. Druge cure ne diraju, ali mene da, budući da sam ušla u polje politike, kao dokaz da sam ja ustaša! Ne znam što oni žele dokazati, ali to je toliko bijedno i toliko neistinito da nemam potrebu na to čak ni odgovarati.

Vrlo se dobro zna tko je pronio slavu "Lili Marlene" po cijelom svijetu, bila je to **Marlene Dietrich** – osvjedočena antifašistkinja. A pravi branitelji, današnji veterani, vrlo dobro znaju što im je naša pjesma "Čekam te" značila kada su je slušali negdje na linijama fronte braneći Hrvatsku, koju utjehu i snagu im je ta pjesma davala. Taj tekst je isključivo čista ljubav, nema u njemu ni zrnca agresije, ni zrnca nekakve mržnje ili bilo čega takvoga. Imam svjedočanstva naših dečki koji su govorili što im je ta pjesma značila i oni to zaista čuvaju u svojim uspomenuama. A za ove me bijednike, iskreno, uopće nije briga.

TELEGRAM: Da se još malo vratimo vašem kulturnom angažmanu kojem se neprekidno posvećujete i s političke pozornice. Prije tri godine srušili ste onaj nesretni embargo koji je od 2009. bio u paketu antirecesijskih mjera i drastično je srezao koeficijente samostalnih umjetnika. Vi ste uspjeli postići da se vrati na koeficijent 1.2. Međutim, digla se kuka i motika u javnosti da branite parazite.

RAUKAR-GAMULIN: Prije svega treba reći da je to nevjerojatno. Svi su bili pod antirecesijskim mjerama iz 2009. i svima su krajem 2010. te mjere skinute osim

samostalnim profesionalnim umjetnicima u Hrvatskoj. Oni su naprosto zaboravljeni. Hrvatska zajednica samostalnih umjetnika u više navrata je o tome pisala [Ministarstvu kulture](#) i ministrici, upozoravala, molila, jer taj koeficijent je bio 0.8, a po tom koeficijentu ti ljudi dobivaju penziju poslije.

To je koeficijent po kojem država uplaćuje samostalnim umjetnicima, koji prođu vrlo oštre kriterije da bi došli do tog statusa, zdravstveno i mirovinsko osiguranje kao podršku, odnosno kao ulaganje u kulturno i umjetničko stvaranje. Kada su bili zaboravljeni, taj koeficijent je bio 0.8, što je ekvivalent jednom radniku koji radi na mjestu ložača. Ono što je meni fascinantno jest da se nitko, baš nitko, nije potrudio da se to izmijeni.

Kad sam ja prvi put o tome upoznala **premijera Plenkovića**, s punim razumijevanjem da on to ne mora znati, jer premijer ne može znati sve, i pitala ga hoće li se to konačno riješiti, on je dao vrlo pozitivan odgovor, moram reći. To postoji na snimci, to je javno. I nakon toga sam mu to isto pitanje postavila kad je uz njega bila ministrica kulture i odgovor je bio negativan. To je ono što ne mogu razumjeti.

Odgovor je tada bio da će se koeficijent srediti, povećati, vratiti, što god, kad se bude izradio Zakon o umjetnicima. Danas je već 2026. – zakona o umjetnicima nema ni u tragovima. Da smo ga čekali, cijelo to vrijeme našim samostalnim profesionalnim umjetnicima svaki mjesec bi se uplaćivao za penziju taj mizerni koeficijent 0.8. Samim time se ukazuje do koje mjere Ministarstvo kulture ne radi ono što mu je osnovna dužnost, a to je briga o umjetnicima, o radnicima u kulturi.

TELEGRAM: Ponajviše vode računa o baštini...

RAUKAR-GAMULIN: Ministarstvo kulture brine samo o baštini, naravno da je to jedan ogroman dio njihovog posla, ali nije baština sve. Suvremeno stvaralaštvo jednako je važan segment o kojem treba itekako brinuti, a to upravo stvaraju i oni samostalni profesionalni umjetnici kojima država uplaćuje davanja. Da su to paraziti, to može izgovoriti samo netko tko ništa o tome ne razumije, tko nikada nije ni sekundu promislio koji je to sustav i zašto taj sustav postoji.

Svaka država u Europi ima neki sustav zaštite i podrške svojim umjetnicima. O tome isto ljudi ništa ne znaju, ali ja ću uvijek glasno ustajati protiv svih onih koji pokušavaju ili iznose vrlo opasne ideje o stavljanju kulture na tržište. Kultura, dakle književnost, kazalište, film, likovnost, svi vidovi kulture i umjetnosti na tržištu, pogotovo na tako malom kao što je to hrvatsko tržište, ne mogu preživjeti. Ne mogu preživjeti ni na puno većim tržištima kao što je francusko ili njemačko, a kamoli naše.

Svi oni koji spominju da kultura treba ići na tržište, pa kažu oni – što valja neka preživi, ljudi su koji su ozbiljno opasni za Hrvatsku. To su oni koji žele uništiti kulturu ili imati totalitaristički kontroliranu kulturu, a država bez kulture, narod bez kulture ne postoji. Dakle, oni koji to zazivaju sasvim sigurno su jedni od najvećih neprijatelja Hrvatske.

MARKO MIŠČEVIĆ

TELEGRAM: Stranka Možemo! strategiji kulture i na državnom planu posvećuje dosta pažnje. Zašto to ne slijedite jednakim intenzitetom i u drugim segmentima društvenog djelovanja? Nekako mi se čini da još uvijek kapilarno ne prodirete dovoljno izvan centra države.

RAUKAR-GAMULIN: Mi se trudimo, kako da kažem, mi smo mlada stranka. Nemojmo zaboraviti da se “Zagreb je naš” kao lokalna stranka pojavila 2017. i odmah ušla u gradsku skupštinu, a 2019. je osnovana stranka Možemo!. Mi smo 2021. pobijedili na izborima u Zagrebu i sada u drugom mandatu upravljamo Gradom, isto tako u drugom mandatu upravljamo u Pazinu.

Rekla bih da se mi širimo po Hrvatskoj kontrolirano i pažljivo. Dakle, nije nam presudno imati puno članova, nego nam je izuzetno važno imati puno kvalitetnih članova. Imati ljude koji se međusobno razumiju i stoje na istim linijama uvjerenja, na istim linijama politika. Da imamo ljude kojima je javno dobro i javni interes prvi i najvažniji motiv bavljenja politikom. Mislim da je takva vrsta širenja ona koja garantira to isto što ste vi nazvali kapilarnim širenjem, da bi se naše politike i ideje u Hrvatskoj ostvarile.

Koliko god se činilo sporo i iz nekih drugih rakursa kažu ljudi da nije dovoljno učinkovito, ja mislim da jest i da je to način na koji je to i održivo. Činjenica je da mi smatramo da u kulturu prije svega treba ulagati. Moramo stalno ponavljati da kultura nije samo zabava. Kultura i umjetnost su otvaranje dijaloga, prihvaćanje različitosti. Kultura i umjetnost progovaraju o osjetljivim i bolnim trenucima

društva, upozoravaju nas i tješe. To je naš sugovornik. To je ona snaga koja nas čini ljudima i koja nas čini boljom zajednicom.

TELEGRAM: Bude li stranka Možemo! participirala u budućoj parlamentarnoj vlasti, pretpostavljam da bi vas dopao resor kulture i medija. Ukratko, koji bi bio vaš program?

RAUKAR-GAMULIN: Vrlo je rano za to govoriti u smislu osoba koje bi preuzele neke resore. Mislim da za to stvarno još nije vrijeme. Voljela bih na tom mjestu vidjeti mlađe ljude. Ono što sasvim sigurno mogu reći je da stranka Možemo! ima najviše, među svojim članovima, ogroman broj ljudi koji dolazi iz područja kulture. Nadam se da će kultura dobiti neke nove obrise u jednoj koalicijskoj Vladi u smislu prije svega većih ulaganja.

Zašto bi, recimo, filmaši svake godine morali ponavljati da ne mogu snimiti osam filmova, a toliko je predviđeno nacionalnim planom razvoja audio-vizualne umjetnosti, s toliko novca koliko dobivaju. Ne možemo dopustiti da su nam filmski arhivi pred konačnim i potpunim uništenjem. Ne možemo dopustiti da naši književnici, likovnjaci, izvedbeni umjetnici, nemaju osnovne pristojne uvjete za rad. To je ono što im država treba osigurati, a onda oni to zajednici vraćaju svojim radovima. I svojim djelom koje ima utjecaj na društvo, na zajednicu i čini nas, uvjeren sam, boljim ljudima. U tom smislu u kulturu prije svega treba financijski bitno više ulagati.

TELEGRAM: Jer para naprosto ima, nije istina da nema.

RAUKAR-GAMULIN: Para ima, ono što je problem je da odlaze na razne strane, a dosta često i tamo gdje uopće ne trebaju ići i gdje zakon priječi da idu. Žaloso je da živimo u društvu tako visokog stupnja korupcije, a naročito korupcije u visokim krugovima, u smislu da su nama korumpirani najviši državni dužnosnici i to je rak rana hrvatskog društva.

Ali da, slažem se sa vama, novca ima, ali treba imati i tu odlučnost i shvaćanje da je upravo kultura ta u koju treba ulagati. Znanost, obrazovanje i kultura baza su svakog prosperitetnog društva.

TELEGRAM: U aktivnoj politici ste od 2017., ali u borbi za društvenu pravdu na ulicama ste praktički još od studentskih dana. Malo netipično s obzirom na visoko situirani obiteljski status? Vi nam dodete kao neki naš Visconti, slavni talijanski redatelj kojega aristokratski background nije kočio u ljevičarskom aktivizmu.

RAUKAR-GAMULIN: Joj, nije to baš tako... Mislim, ne mogu ja za sebe reći da imam aristokratski background jer to bi značilo da sam na taj način živjela.

Činjenica jest da je moj šukundjed **Ivan Kukuljević pl. Sakcinski**, koji je prije svega je bio jedan izuzetno hrabar čovjek i vrhunski intelektualac. Trebamo se

Podsjetiti da je on kao mladić imao hrabrosti i odlučnosti ići kontra tadašnjeg političkog mainstreama, kontra, recimo to tako, tadašnjeg HDZ-a.

U Hrvatskom saboru je 1843. održao prvi govor na hrvatskom jeziku, što je posljedično dovelo da je za nekoliko godina hrvatski jezik konačno postao službeni jezik u Hrvatskoj. Ali to ne znači da ja imam aristokratski status. Živjela sam u obitelji prosvjetnih radnika, muzičara, veličanstvenih ljudi, ali potpuno skromno i jednako kao i svi u ona vremena. U tom smislu jedino što sad postoji jest da mi je u denacionalizaciji vraćena jedna desetina imovine koju je obitelj Kukuljević-Sakcinski posjedovala, i još uvijek ni taj postupak nije završen.

Pa sam ja odjednom ispala silno bogata i bilo je postavljeno pitanje mogu li kao takva biti ljevičarka. Tu dilemu uopće ne razumijem i ne mogu ni na koji način prihvatiti. Mislim da je ona izuzetno banalna i potpuno nezanimljiva, jer onaj tko se bori za socijalnu pravdu, tko se zalaže za društvenu pravdu, tko se zalaže za solidarnost, za javni interes i javno dobro, potpuno je svejedno dolazi li iz bolje stojeće ili iz lošije stojeće obitelji.

Zašto bi se onoga tko dolazi iz bolje imovinske situacije obilježavalo na način da se pita može li on uopće biti ljevičar? Mislim da sam se ja rodila angažirana (smijeh). Tako sam odgajana, a možda su nešto učinili i geni. Aktivna sam građanka još od 1990. kada je stvarana samostalna Republika Hrvatska i od tada smatram da je to i moja odgovornost kao građanke. Uvijek kada sam ustajala kao građanka, ustajala sam za to da bih upozorila na stvari koje nisu dobre, kako bi Hrvatska bila bolja.

Činim to i danas kada sam 2021. igrom slučaja postala i saborska zastupnica. Kažem igrom slučaja zato što sam prvo u Sabor ušla kao zamjena Tomislavu Tomaševiću, no drugi saborski mandat sam dobila na izborima i dalje me nosi jedna ista strast, a to je strast borbe za javni interes, za javno dobro i za društvenu pravdu.

MARKO MIŠČEVIĆ

TELEGRAM: S jednim drugim talijanskim redateljem, koji je već dugo i naš, **Paolom Magellijem**, godine 2021. ste u matičnom **ZKM-u** ostvarili jednu od svojih najveličanstvenijih uloga – pijanistice Stanke u Matišičevoj drami “Ja sam ona koja nisam”. Vaš odlazak u ruke represivnog aparata ravan je onom odlasku **Blanche DuBois**.

RAUKAR-GAMULIN: Uh, hvala vam na tome... Stanka, pijanistica i alkoholičarka. Zahvalna sam Magelliju da mi je dao tu fantastičnu ulogu koja je zaista i zahtjevna i raskošna do te mjere da je zaista veliki užitek to igrati na sceni. S Paolom sam prvi put radila 1989. godine, predstavu “Nacija” u ZKM-u, i otkad sam ga upoznala kao redatelja i kao jednog potpuno izvanserijskog moćnog čovjeka umjetnosti, erudita i čarobnjaka kazališnog, svaki posao s njim mi je zaista bio jedno novo slavlje.

U predstavi “Ja sam ona koja nisam” smatram da je Magelli ostvario jednu od svojih najboljih režija. On je jako dobar Matišičev komad još više osnažio, što i treba režija učiniti, ali on je to učinio maestralno, s jednim takvim virtuoziškim kreativnosti i maštovitosti s jedne strane, a s druge strane s nevjerojatnom preciznošću i onim u čemu je Magelli poseban čarobnjak, a to je rad s glumcima.

Uvijek kažem da Magelli može i od pivske flaše napraviti glumca (smijeh). Pa sam i ja tako bila jedna pivska flaša od koje je Magelli '89. napravio glumicu. Imala sam tu sreću dosta raditi s njim, evo i prošle godine u “Drami bez naslova” Čehova, opet u ZKM-u. Veliko veselje mi je bilo, on je smislio jedan prolog toj predstavi, dakle sa mnom u tom prologu igra jedan od najmlađih kolega iz ZKM-a, to je **Luka Knez**, sjajan mladi glumac.

S tom ulogom sam otišla u penziju i to je opet bilo jedno fantastično iskustvo rada i s mladim kolegom, ali naravno i s veličanstvenim Magellijem. I da se još vratim na predstavu “Ja sam ona koja nisam”, izuzetno sam zahvalna što mi je omogućio da igram jednu tako punu, životnu, inteligentnu i snažnu osobu kao što je Stanka, a imala sam opet i priliku nešto zasvirati pa i to mi je činilo veliko zadovoljstvo, u tim nekim dramatičnim momentima dodati i glazbeni izričaj.

TELEGRAM: Matišićev komad i predstava čudesna su oda ženama. Kako tumačite da su se pojavile zlorado ispisane kritike kojima se napadalo Matišića i Magellija za mizoginiju?

RAUKAR-GAMULIN: Moram priznati da je meni to potpuno neprihvatljivo, zapravo bila sam jako začuđena, jer ako je negdje Magelli volio žene i doista se za te žene borio i postavio ih je, naravno zajedno s Matom, u centar snage i u centar preživljavanja i nevjerojatne energije koju nose, to je bilo u toj predstavi.

Odakle su to vidjeli, ja to ne vidim ni u tragovima i zato mi je vrlo teško odgovoriti na pitanje kako je to moguće. Ne znam kako je to moguće, ali svakako se, eto, dogodilo. Nažalost, predstava više ne igra i meni je to izuzetno žao, ne samo zbog mene, da se razumijemo, nego smatram da je nisu gledali svi oni koji su je željeli i trebali vidjeti, imala je ona još značajan životni put ispred sebe. Ali dok je igrala, znam da su je mnogi gledali i više puta. Slučajno sam sreća čovjeka koji ju je gledao osam puta i upravo mi je govorio o tome da je njemu baš ta ženska snaga koja izvire iz predstave toliko magnetska da dolazi ponovno i ponovno gledati.

TELEGRAM: Je li 1990. bila nekako prekretnička u vašem glumačkom razvoju? S Magellijem radite Šnajderov “Bauhaus”, pa sjajnu Penelopu s Vitom Tauferom u predstavi “Odisej i sin ili Svijet i dom”...

RAUKAR-GAMULIN: Činjenica je da kad sam 1983. završila Akademiju dramske umjetnosti ne mogu reći da sam baš nešto do kraja razumjela čime se bavim i da mi je nešto baš odmah zvjezdano krenulo. Međutim, znala sam da još moram podosta stvari naučiti, iskusiti i da je preda mnom još dugi put jedne vlastite akademije koju moram završiti.

Ono što je zaista na mene izuzetno djelovalo i bilo presudno jest susret s Paolom Magellijem, a nakon toga moram reći da je bio i jako važan moj susret s redateljima kao što je Vito Taufer iz Slovenije. Znae kako je, kad živite u jednoj sredini, maloj ili velikoj, svejedno, svi mi sebe i druge stavljamo po nekim ladicama, to je neminovno. I ja sam bila u toj ladici ne baš najuspješnije glumice, ali onda su došli ovi ljudi izvana koji nemaju te ladice, koji su pogledali ansambl i rekli su “dođi”... I ta činjenica je meni zapravo omogućila da izgradim kazališni život.

Nego, moram reći da je najveća sreća mog života zaista ta što sam se 1983. prijavila na natječaj u jedno tada relativno malo kazalište, respektabilno, ali

relativno malo, bez vlastite dvorane, zvano Zagrebačko kazalište mladih, i da sam tamo 1983. sreća taj ansambl i taj način rada i vjerovanja koji postoji i danas.

TELEGRAM: Znači, vi tadašnji početnici ste vrlo rano osjetili kakva će to značajna kreativna baza uskoro postati?

RAUKAR-GAMULIN: Pa ja smatram da je ta kreativna baza postojala oduvijek u ZKM-u. To sam do kraja shvatila kad sam 2022. vidjela predstavu u našem kazalištu "Halo, halo, ovdje radio Zagreb", o **Boženi Begović**, isto jednoj veličanstvenoj biografiji, jednoj veličanstvenoj ženi, koja je između ostaloga bila i utemeljiteljica i prva ravnateljica Pionirskog kazališta, kojega je 1948. osnovala s idejom da daje nešto lijepo, plemenito i toplo djeci nakon Drugog svjetskog rata.

Shvatila sam da ta energija prati i ispunjava ZKM još od '48. i to će trajati zauvijek. Veličanstvena je rečenica našeg **Franje Džimija Jurčeca**, kolege koji je počeo u dramskim radionicama Pionirskog kazališta, završio Akademiju i vratio se u profesionalni ansambl koji je u međuvremenu osnovan, i ostao tu do penzije. Rekao je: "Mi nismo voljeli sebe u kazalištu, nego kazalište u nama".

I to je ta velika razlika između nas i drugih, energija koja nosi ZKM-ov ansambl od samih početaka. U to sam se, kad sam došla 1983., odmah zaljubila, kao i svi ostali kolege koji su dolazili nakon mene. I naravno, kad smo konačno dobili novu zgradu i svoju scenu, to je naprosto buknuo. Tome su onda kumovali i to su sjajno vodili, i neizmjerljivo im zauvijek zahvaljujemo, **Vjeran Zuppa** i Paolo Magelli.

TELEGRAM: Zajedništvo igre u ZKM-u nikad nije dolazilo u pitanje, čak ni kad se ansambl bunio protiv krivih direktorskih poteza? Vi ste često bili vođa pobuna.

RAUKAR-GAMULIN: Ne bih ja to nazvala pobunama...

TELEGRAM: Korekcijama?

RAUKAR-GAMULIN: Nije da bježim od pobune, nemam ja s tim problem. Radilo se o tome da smo mi zaista bili odličan ansambl i uvijek ostali odličan ansambl. A što to znači? Nismo mi ništa talentiraniji od drugih, mi smo samo veliki radnici. Prihvaćamo činjenicu da je kazalište zajednička umjetnost, svi mi zajednički doprinosimo svojim angažmanom uspjehu predstave.

Samo u međusobnom davanju i primanju stvaraju se doista velike predstave. U tom smo smislu smatrali da taj ansambl ima pravo na svoje zahtjeve, da ima pravo tražiti i bolje uvjete rada i izazovnije umjetničke projekte. ZKM ostaje, ZKM se pomlađuje, dolaze nam novi, mladi, predivni, pretalentirani ljudi, ali ono što istinski čini ZKM, to je to profesionalno zajedničko opstajanje. Svi prije ili kasnije shvate da je to najbolji i najljepši način bavljenja kazalištem.

TELEGRAM: Sterijinu glumačku nagradu, jednu od najprestižnijih na jugoslavenskom prostoru, dobili ste 2006. za ulogu Žane u "Skakavcima"

Biljane Srbljanović, u režiji Janusza Kice i produkciji ZKM-a. Kako ste doživjeli tu nagradu? Konkurencija veličanstvenih glumica te je godine bila više nego žestoka.

RAUKAR-GAMULIN: Bila sam iznenađena, ali i izuzetno počašćena jer mi stariji jako dobro znamo što je Sterijina nagrada i koliku vrijednost ona ima. Ta se predstava prije svega temelji na izuzetnom tekstu Biljane Srbljanović, tu su i fenomenalne didaskalije, gotovo da ne znaš što je bolje – sam noseći tekst ili didaskalija... Sjećam se da je Kica bio u velikom iskušenju i dugo nije odlučio hoće li se igrati i didaskalije, toliko su genijalne.

TELEGRAM: U njima se odvija jedna cijela paralelna autorska priča.

RAUKAR-GAMULIN: Da, da, potpuno fantastično. Isto je i ta predstava nastala, u tom našem posebnom zajedništvu. Meni je to bilo posebno zanimljivo, volim te izazove kada trebamo pogledati i u našu mračnu stranu.

Svi je imamo, čovjek ima jedno i drugo, ali naravno nastojimo tu nelijepu stranu sakriti, nekako kamuflirati i zanijekati. Međutim, kazalište je to mjesto koje nam daje mogućnost da i u to pogledamo i da priznamo sebi, prije svega sebi, do koje mjere možemo biti nesvjesno okrutni i prema sebi i prema drugima.

TELEGRAM: Usamljenica Žana uporno ponavlja mantru “Ali ja imam svoj život”... To je cijeli njen mali teatar samozavaravanja?

RAUKAR-GAMULIN: Da, i ono što je u toj ulozi meni bilo izuzetno intrigantno jest upravo doći do tog priznanja, prvo sebi, prije svega. I onda u tim mrakovima pronaći Žanu i njezinu usamljenost, njezinu tugu, pa i povremeni očaj. Ima jedna anegdota koja mi je vrlo draga. Dok smo radili predstavu, suprug me stalno ispitivao što igram, pa je negdje dva-tri tjedna pred premijeru navaljivao: “Daj mi malo odglumi, kaj glumiš tamo...”

I ja da ga se nekako riješim, velim: “Znaš kaj, to kaj ti gledaš doma svaki dan, to bu sad gledal celi Zagreb”, a on meni na to: “Uršica, pa ne buš valjda pred ljudima!” (smijeh). Naravno, ništa to ja ne bih mogla napraviti sama da nije bilo i **Zdenke Marunčić**, kojoj ta nagrada isto tako pripada kao i meni, moje kolegice i partnerice, moje scenske majke tada, i Janusza Kice, koji nas je majstorski vodio.

Za nas u ZKM-u to je bila prva predstava s kojom smo prešli granicu nakon rata i prvo sudjelovanje na Sterijinom pozorju i nikad neću zaboraviti to oduševljenje s kojim smo bili prihvaćeni. Sve nagrade koje smo dobili, najbolja predstava u cjelini, a nagrađena je i naša – nažalost sad pokojna, mlada je umrla – nezaboravna i nenadoknadviva **Slavica Radović** za scenografiju. Novi Sad nas je dočekao zaista nevjerojatno toplo i oduševljeno i tako je i do danas, svaki put kada ZKM gostuje u tom gradu.

TELEGRAM: Još jedan važan događaj moramo spomenuti. Na Pozorju 2018., izvedena u selekciji Krugovi, “Črna mati zemla” osvojila je nagradu publike.

Iznimno bitno, jer rađena je na međimurskom kajkavskom dijalektu koji je manje razumljiv i većem dijelu publike u Hrvatskoj, ali očito snažne emocije ruše sve barijere.

RAUKAR-GAMULIN: Da, da... Zato jer je ona prije svega tako precizno i nadahnuo napisana već u Novakovom romanu, zatim izvanredno je dramaturgizirao **Tomislav Zajec** i **Dora Ruždjak Podolski** koja ju je i majstorski izrežirala.

I nakon svega toga, kao ansambl, mi smo to zaista izvrsno odigrali. Evo, oprostite što nas hvalim, ali tako je. I onda se naravno razumije bilo koji jezik. Također se uspjeh ponovio na Pozorju 2022., predstava "Ja sam ona koja nisam", također je bila u selekciji Krugovi i nagrađena je kao najbolja od strane publike i kritike. Tako da neka veza između Novog Sada i ZKM-a postoji i opstoji, da tako kažem.

TELEGRAM: Ne znam slažete li se, rekao bih da u vašem izvedbenom gardu ima neka jedinstvena mješavina majestetičnog i grubog niskomimetskog registra. Još se Almodóvar nije do nas ni probio, a u vama smo gledali almodovarsku ženu.

RAUKAR-GAMULIN: Eh, ne znam... Meni je teško analizirati samu sebe, nadam se da je to razumljivo. Kao glumica morala sam naučiti koja je moja energija i koliko ja te energije emaniram. Donekle sam to savladala, u smislu da to mogu kontrolirano puštati...

TELEGRAM: Ako se to ne desi može biti opasno?

RAUKAR-GAMULIN: Ma, ako se to ne desi, onda nisi dobar glumac. Glumac koji pušta previše ili premalo... nije dobro. Trebaš dati iz sebe točno onoliko koliko je potrebno. Ta vrst kontrole je nešto što je dio glumačke tehnike, jer gluma nije samo nadahnuće, dapače najmanje je nadahnuće ili inspiracija. Gluma je jedan izuzetan rad, rad na sebi, na ulozi, jer muzičar ima svoj instrument, a glumac ima svoje tijelo i svoju dušu kao svoj instrument.

Neki dan sam s kolegicom [Anđelom Ramljak](#) razgovarala o tome kako za svaku ulogu moramo svoj instrument ponovno upoznati, ponovno pronaći tipke gdje se uopće nalaze, a onda i naučiti svirati na tim tipkama. I zbog toga mislim da je gluma veliki posao i puno rada zahtijeva, a onda ako se ponekad pojavi ta vrlo neuhvatljiva gospođa inspiracija, e onda to može biti i izuzetno djelo. Ali ona nije pouzdana i vrlo često ne dođe, tako da nam ostaje rad.

Sasvim sigurno vam zahvaljujem na ovom komplimentu, jer ako je nešto fantastično to su Almodóvarove žene, koje nas obilježavaju već desetljećima. Sasvim sigurno su imale bitan utjecaj, ne samo na filmsku umjetnost, nego i generalno na društveni značaj. Sjetila sam se sad još jedne meni drage predstave, teško je izdvajati, znate ono kad pitate majku koje dijete joj je najdraže... Ali ta je predstava na neki način vezana za spomenutog redatelja, neobična i izvan svakog mainstreama.

TELEGRAM: Ljudski glas?

RAUKAR-GAMULIN: Da, to je bila predstava “Ljudski glas” iz 2018., prema tekstovima **Jeana Cocteaua**, autorice **Chris Kraus** i **Paula B. Preciada**, rođenog kao Beatriz, koja je prošla rodnu tranziciju i u mladosti je baš puno surađivala s Almodóvarom. Naša predstava, koju je režirao **Bojan Đorđev** i dramaturški obradio zajedno s **Goranom Ferčecom**, bila je toliko luda i pamtim je kao jedan fantastičan iskorak i mogućnost da se čak i u kazalištu mogu igrati znanstveni eseji...

Ima još tih značajnih predstava u kojima sam bila i gdje sam svaki put bila Bogu zahvalna da sam dio te predstave. U životu me najviše oduševljavalo biti dijelom tog čuda zvanog kazalište, jer kazalište neće ništa uništiti, nikakva tehnologija, umjetna inteligencija, umjetno ovo ili ono, neće ništa pobijediti niti može nadomjestiti taj fantastični čudesni trenutak, magični trenutak živog čovjeka na sceni i živog čovjeka u publici. Spajanje koje je samo sada i ovdje i nikad više, to ne može niti jedna tehnologija proizvesti.

TELEGRAM: Iako ste službeno u penziji, ne vjerujem da kopačke mislite uskoro objesiti o klin. Namjeravate li i dalje voziti taj paralel-slalom političarke i glumice, i raspodjeljivati zapravo između njih dvije isti društveni angažman?

RAUKAR- GAMULIN: Moram reći da bih bila vrlo nesretna ako se to ne nastavi. Voljela bih naravno još igrati, i to prije svega u mom ZKM-u, s tim divnim ljudima stvarati nove uzbudljive priče i nove ljude, voljela bih to, da. I uvijek ću za to imati i vremena i energije i strasti i htijenja. Politika, ne znam, rekla bih da se hrvatska politika sada nalazi u jednom trenutku zaista niskog, nekog moralnog pada u jednu prostačku laž, manipulaciju, neistinu, agresiju, to je postalo glavno oružje.

Najmanje ima argumentirane rasprave. Naravno, svi će reći politika je kurva, ali ipak postoji neki nivo, a mislim da se u Hrvatskoj sada taj nivo srozao na najniže grane i oko toga bismo se svi zajedno trebali zamisliti. Je li to zaista ono što Hrvatskoj treba ili je možda naša domovina zavrijedila nešto više poštenja, prave borbe za javni interes i pravih diskusija, a ne vrijeđanja i politikantskih omalovažavanja.

Tako da, ne znam, hrvatska politika je postala jedno mjesto izuzetno teško za izdržavanje, a s druge strane i zahtjevno, jer se osjeća da je potrebno i važno govoriti i boriti se za čovjeka. Tako da još ne odustajem, ali kazalište je moja istinska obitelj, moj dom i moj raj.